

Haagse

Tilduivensport

Staat onder druk!

Verzamelde informatie,
door de redactie van Aviculture-Europe.

Een sport die ooit ongekend populair was in Den Haag en omstreken. Een volkssport, die iedereen bezighield, ook als je het zelf niet beoefende. Het bepaalde het stadsbeeld, met al die tillen op de daken en iedereen had wel iemand in zijn familie en omgeving, die zich hiermee bezighield. Net zoals bij de postduivensport werd je erdoor besmet zo rond het 12^e levensjaar en geloof het of niet, je komt er nooit meer vanaf.

Rechts: Deze prachtige til, "uit de nok gelegen" ligt in de Cornelis Musiusstraat in Delft.

Onder: Deze oude foto (1955) is van een til aan de Loosduinseweg, tegenover de Bioscoop Capitol.

Rechts: Deze til lag achter het PTT gebouw op de Vulcanusweg bij NS station Delft-Zuid. Die liefhebber werkte daar, maar op 'n nacht werden al zijn duiven gestolen en dan is de lol er snel vanaf.

Boven: Deze aquarel waarop de tilduivensport staat afgebeeld, hangt sinds jaar en dag in de winkel van de Tilduivenspecialist, De Zwarte Vogel in Den Haag. Volgens hun informatie is de prent uit 1910 en zijn er slechts vijf stuks van gemaakt.

Links: Twee duiventillen achter elkaar op hetzelfde dak. Dit zag je veel in Scheveningen en zeker in Duindorp, wat altijd een bolwerk was voor de tilduivensport. Ondertussen vloog er van alles door de lucht en kwam je ogen tekort om het allemaal bij te houden.

Rechtsonder: Een alledaags gezicht zo'n til op de daken in Den Haag, ofschoon het bouwvoorschrift wel een speciale kleur grijs voorschrijft, zodat het bouwsel niet teveel zal opvallen.

Linksonder: Een koppel tilduiven van Jaap de Klerk uit Delft, in z'n lievelingskleur, rood en geel (bont).

Links: Een koppel Gelderse Slenken in Nederweert bij Hans Diehl. Dit ras is ontstaan in de steden van Gelderland, waarmee vroeger ook een vorm van tilduivensport werd bedreven.

Tot voor kort werd er nauwelijks over geschreven, maar daar is verandering in gekomen. Er is een boek uitgegeven onder de titel: "Lucht op plat", waarin de geschiedenis van deze sport wordt beschreven, SBN 978-90-822776-0-9, zie

<http://www.burobol.nl/product/lucht-op-plat/>

De tilduivensport in Den Haag stamt uit het einde van de 19^e eeuw, maar waar het oorspronkelijk vandaan komt is niet met zekerheid te zeggen. Opmerkelijk is wel dat een sterk hierop lijkende sport in de Spaanse Provincie Andalusië voorkomt, maar ook in Schotland wordt het beoefend. De aard van de sport betreft het vangen van elkaars duiven; de liefhebber heeft hiertoe met zijn duiven een bijzondere band opgebouwd en laat een doffer vliegen om een "vreemde" duivin te vangen, of andersom, met een duivin probeert

hij een "vreemde" doffer te vangen. Dus steeds met een enkele duif; dat wijkt dus af van de sport die men in Amsterdam op een "duivenplat" bedreeft, met een z.g. klit, een groep van duiven, waarbij men die duiven leerde, wanneer ze samen vlogen met een andere groep, om dan op een bepaald moment terug te vliegen naar het duivenplat van een van de liefhebbers. Dit had tot gevolg dat er dan per keer meerdere duiven van elkaar werden gevangen, die aansluitend dan op de Noordermarkt werden verkocht. Deze manier van duiven houden werd in nog een aantal andere (wereld) steden beoefend, zoals o.a. in Londen, Barcelona en in het Italiaanse Modena

Rechts:

De tilduif is geen specifiek ras met uiterlijke raskenmerken die in een standaard zijn vastgelegd.

Het gaat op de eerste plaats om het juiste karakter en of je 'm in z'n gedrag kunt trainen. Een leuke kleur en tekening is naar de voorkeur van de liefhebber.

Onze tilduivensport staat de laatste jaren echter sterk onder druk. Volgens schattingen waren er bijv. in de jaren 50 van de vorige eeuw wel zo'n 7.000 tillen in Den Haag en omgeving te vinden, maar daar zijn er thans nog hooguit zo'n 700 van over. Ter illustratie moet gezegd worden dat ook in Amsterdam het laatste duivenplat, van Rudy Ottenhof in de Schimmelstraat, thans gedeeltelijk is ontmanteld.

Er zijn veel redenen te bedenken voor de achteruitgang van de tilduivensport, zoals de problemen bij het verkrijgen van een vergunning voor een til op dak. De mentaliteit en interesse van de jeugd is veranderd. De oude Haagse wijken zijn bevolkt vanuit een andere cultuur, waarvan eerlijkheidshalve gezegd moet worden dat veel van de van oorsprong Turkse immigranten met hun Takla Rollers ook behoorlijk actief zijn met hun duiven, maar dat is een andere sport. Een laatste argument dat de laatste tijd steeds meer opduikt in de discussies betreft de verliezen die de tilduivenhouder lijdt van duiven aan de roofvogels; een klacht die sinds 2012 in toenemende mate een rol speelt.

U moet u daarbij voorstellen, dat de duivenliefhebber, vanwege zijn bijzondere band met zijn dieren, extra emotioneel getroffen wordt, wanneer hij keer op keer vlak voor zijn neus ziet hoe zijn lievelingsdieren uit de lucht worden geplukt. Een duif die daar nota-bene, statig en met zijn vleugels klappend vliegt en probeert om de aandacht van andere duiven te trekken. Kortom een makkelijke prooi voor een slechtvalk, die zich met een snelheid van meer dan 300 km/u op zijn prooi stort. In valkeniers vaktermen heet dat "slaan".

Hopelijk begrijpt u mij goed, ik heb diep respect voor alle dieren en voor alles wat leeft en groeit, maar het kan toch niet zo zijn dat er één bepaalde diersoort onbepaald en gesubsidieerd wordt gestimuleerd ten koste van in dit geval de tilduif, waarvan je best mag zeggen dat die in de afgelopen jaren haar bestaansrecht wel heeft bewezen. Er wordt zelfs overwogen de tilduif en de tilduivensport op te nemen in de lijst van nationaal immaterieel erfgoed.

De laatste Delftse duivenmelkers zijn nog even bevlogen als in de gloriejaren

Uit de "Delft op Zondag", Editie: Week 11, Jaargang 23, zondag 15 maart, 2015.

DELFT – Jaap de Klerk vertoeft uren per dag in zijn duiventil in de Delftse wijk Tanthof. Hij is 57 jaar oud en al 50 jaar een hartstochtelijk beoefenaar van de Tilduivensport. De sport bestaat uit een spel, waarbij je probeert met jouw kroppers, andermans kroppers te vangen. Het kan meezitten, maar je kunt ook verliezen: "Erin is erin en weg is weg."

Het was ooit een populaire sport. Vooral in Den Haag, maar ook in Delft woonden veel duivenmelkers die kroppers hielden. Zeker in de volksbuurten als Wippolder en Westerkwartier was er geen straat zonder duivenhokken op de daken. Helaas zijn we een uitstervend ras", vertelt Jaap de Klerk. "Jeugd speelt tegenwoordig al niet eens meer buiten, laat staan dat ze duiven houden. Jammer."

In de Delftse wijk Tanthof zijn, weet hij, nog zes duivenmelkers met kroppers. Dat waren er ooit vijftien. "Maar ik ben de enige in de wijk met een originele til." Dit twee verdiepingen tellende hok heeft hij naast z'n huis gebouwd. En hij heeft zo'n veertig duiven in totaal.

Het kweken van de casanova onder de kroppers is geen sinecure

De Klerk probeert andermans duiven te vangen. Het omgedraaide gebeurt ook. "Dat doet pijn", weet hij. "In deze sport zijn hele vetes geweest." Niet zelden omdat de ongeschreven spelregels werden overtreden en bijvoorbeeld lijmplanken als hulpmiddel werden ingezet.

Links: Een prachtige duiventil van Jaap de Klerk op de Valkenlaan in Delft.

Voor wie het goed en eerlijk wil doen, komt er meer bij kijken dan een duif loslaten en maar hopen dat 'ie terugkomt met een soortgenoot. De teller staat voor De Klerk dit jaar op zes gevangen duiven. "Als ik er één in de week vang ben ik al blij." Maar het is lastig in Delft, waar steeds minder kroppers rondvliegen. Ik ken een Hagenees, die vangt er 150 per jaar." Maar ook daar neemt de interesse af. "De gemiddelde leeftijd van kroppermelkers ligt denk ik boven de 50 jaar, daaronder doet bijna niemand dit."

Rechts: De uitvliegrijde met schuif, van Jaap z'n til.

Wat er zo mooi aan is? "Het is, denk ik, net als met vissen. De spanning. De sport is om de beste kropper van je buurman te vangen, dáár gaat het om. Dat kan twee jaar duren. Soms langer. En in die tijd kan die kropper van de buurman ook jouw duiven meelokken. Als die duif dan op jouw hok landt, sta je te trillen op je benen. Tien keer loopt 'ie over je til en vliegt 'ie steeds weer weg." Als hij de elfde keer wel het hok binnenvliegt en De Klerk met succes de schuif dicht trekt, is hij dolgelukkig. "Dan heb je het niet meer."

'In onze duivenhokken zijn we vijanden'
De Delftse duivenmelkers kennen elkaar allemaal en gaan goed met elkaar om. "Maar in onze duivenhokken zijn we vijanden." Jaap de Klerk is dan ook keihard als een collega z'n duif terug komt vragen. "Dan komen ze met een smoesje, van 'het was een duif van m'n zoontje'." De Klerk is niet vatbaar voor zulke verhalen. "Erin is erin en weg is weg. Dan krijg je 'm niet meer terug. Andersom, als ze er één van mij vangen, gaat het net zo." Daar kan hij mee leven.

Waar hij minder goed tegen kan, zijn de broedkasten voor roofvogels, die dierenvrienden in Delft en de regio ophangen. Een kropper, vooral een jong exemplaar, is voor roofvogels een makkelijke prooi. "Want een kropper vliegt heel langzaam, die showt." Niet zelden raakte hij z'n geliefde duiven aan roofvogels kwijt. "Dan heb ik met bloed, zweet en tranen een bepaalde duif gekweekt. Het doet heel veel pijn als die door een roofvogel wordt gepakt. En ze pakken nooit die duif waar je nog drie dezelfde van hebt. Nee, altijd die ene waar je een betere band mee hebt en waar je nog veel van verwacht, al is elke duif me dierbaar. Daarom werd ik wat pissig toen ik in "Delft op Zondag" las over de broedkasten voor slechtvalken. Ik vind roofvogels schitterende beesten, echt prachtig. En gelukkig gaat het goed met ze. Maar laat de natuur lekker z'n gang gaan. Ze hebben die nestkasten helemaal niet nodig. Ik ken duivenmelkers die tien duiven per jaar kwijtraken aan roofvogels. Dan gaat de lol er snel vanaf. Als ook die duivenmelkers stoppen, blijven er nóg minder over. En we zijn al een uitstervend ras." Het zou dood en doodzonde zijn als deze sport helemaal verdwijnt, vindt De Klerk. "Het is een unieke sport, die alleen in deze regio bestaat. Buiten Nederland vind je het al helemaal niet. Deze sport is een soort cultureel erfgoed."

De Slechtvalk

De slechtvalk is in Nederland een inheemse diersoort geworden die in het begin van de vorige eeuw slechts op de Waddeneilanden en de Hoge Veluwe voorkwamen. De slechtvalk behoort tot de grootste en snelste roofvogels in Nederland. Volgens de SOVON (Vogelonderzoek Nederland) waren er in de vorige eeuw globaal niet meer dan 13 broedparen in Nederland bekend. Na 2000 is dit aantal snel gestegen tot boven de 100 stuks, die op hun beurt jaarlijks zo'n 200 jonge slechtvalken grootbrengen. Tussen 1950 en 1960 is er een behoorlijke dip geweest in de uitbreiding van de broedparen, vanwege de toepassing van de gechloreerde waterstoffen in DDT. Onderzoek, telling en bewaking naar het bestaan van de slechtvalken helpt dan ook in het belang van het ecologisch systeem, maar er doet zich een moment voor dat je in het belang van andere diersoorten, een stapje kunt terugnemen in de bescherming

en stimulering van zo'n diersoort, die vroeger tot de bedreigde diersoorten werd gerekend, maar thans alleen nog maar als "gevoelig" wordt vermeld.

Links:

De slechtvalk.

Deze foto is ons ter beschikking gesteld door de Belgische dierfotograaf, Rik van Lent.

De slechtvalk vraagt om twee voorwaarden voor een ideale leefomstandigheid, dat is de aanwezigheid van voldoende prooidieren (vogels) en een rustige, beschermde broedplek. Liefst met voldoende uitzicht op het jachtgebied, waardoor kerktorens en ander hoge bouwsels zoals schoorstenen van verlaten fabrieken, ideale plekken zijn. De door allerlei organisaties gecreëerde broedplaatsen, zoals op het 90 meter hoge EWI gebouw van de TU-Delft, komen daar nog bij. Allemaal schitterend voor de ontwikkeling van de slechtvalken, maar op deze manier dreigt er al snel een overbevolking aan deze diersoort, waardoor de tildivensport nog meer in de verdrukking zal komen, tot groot verdriet van hun beoefenaars.

Hieronder heb ik wat voor- en tegenargumenten verzameld, iedereen heeft natuurlijk zijn gelijk, maar misschien dat er rekening kan worden gehouden met elkaar?

Wetenschappelijke studies, gepubliceerd in Conservation Letters Journal, tonen aan dat bescherming van de roofdierstand niet noodzakelijkerwijs gelijk te stellen is aan herstel van het ecosysteem. In plaats daarvan, hebben de wetten ter bescherming en herstel van individuele soorten geleid tot conflicten met andere diersoorten en mensen die het ecosysteem delen.

(Marshall, K. N., Stier, A. C., Samhouri, J. F., Kelly, R. P. and Ward, E. J. (2015), Conservation Challenges of Predator Recovery. Conservation Letters. doi: 10.1111/conl.12186)

Algemeen Dagblad, Angelique Mulders, 8 mei 2015.

Slechtvalken in Den Haag en omgeving slachten zoveel tilduiven af, dat duivenmelkers besluiten te stoppen. De voorzitter van de tilduivenhoudersvereniging Ons belang: 'Onze leden zitten te janken als hun mooiste doffer wordt gegrepen door zo'n roofvogel'. Sinds twee jaar zijn er broedkasten voor slechtvalken geplaatst en natuurlijk zijn er altijd Buizerds, Sperwers en Haviken geweest. Maar met het 'aantrekken' van slechtvalken, door die broedkasten dat is faunavervalsing die onze mooie hobby kapot maakt. Vanaf 2013 trekken wij al aan de bel hierover.

Guus Nieuwmans, Vz. Tilduivenhoudersvereniging Ons Belang.

Links: Het 90 meter hoge EWI TU-gebouw in Delft, waarop zich een nestkast voor de Slachtvalken bevind. Compleet uitgerust met camera's.

Onderzoekers hebben in Delft gedurende een half jaar de prooiersten onderzocht van het koppel slechtvalken op dat EWI gebouw van de TU in Delft. Ze vonden resten van 20 vogels, variërend van zangvogels tot meerkoeten, maar toch ook van 7 duiven. Ze weten natuurlijk niet of dat Tilduiven, Houtduiven en/of Stadsduiven zijn.

De slechtvalk is de meest schitterende vogel voor de jacht, ook in vrijheid! Dat hij al een duif "slaat" is dus normaal! (er worden dagelijks meer mensen door mensen geslacht, stop dat gejammer!) Of de vogelbescherming de valken een plezier doet met nestkasten op te hangen, moet je aan hen vragen. Ik denk zelf niet dat dit een bijdrage is tot het vermeerderen van deze variëteiten. Als je bedenkt dat soorten zoals de kraaiachtigen

(denk ik toch) beschermd worden ... dan zeker de prooivogels!

Dus ; LEVE DE PROOIVOGELS! LEVE DE VALKEN EN DE DUIVEN! Rik van Lent (België)

Vogelwerkgroep Gemert/Werkgroep Slechtvalk de Mortel

Het realiseren en het verzorgen van de beelden en het opknappen van het spottersveld is voor de vele vrijwilligers van de vogelwerkgroep Gemert een moeilijke, kostbare en zeer tijdrovende aangelegenheid geweest. Het werken op grote hoogte onder soms slechte en koude weersomstandigheden en om de slechtvalken zo min mogelijk te verstoren hoofdzakelijk in de nachtelijke uren, maakte het er allemaal niet gemakkelijker op. De voorbereidingen, overleg, verwijderen apparatuur in en op de toren, aanpassingen aan nestkast, aanmaak technische ruimte, straling, wachten op speciale armaturen, voldoen aan veiligheidseisen, niet werken van en vervanging / verplaatsen van apparatuur etc.... en de totale begroting van het gehele project dit jaar van € 13.000,00 zorgde de afgelopen maanden voor vele problemen en vertragingen. Zonder de subsidie van Vogelbescherming Nederland, Staatsbosbeheer, de sponsering van Alticom, Securicon, Pagerservices, Preferro Metaaltechniek en de belangeloze inzet van vele vrijwilligers maar mede ook door uw donaties was de realisatie van de beelden dit jaar niet mogelijk geweest.

Ook de Postduivenhouders in het Brabantse land lijden grote verliezen aan de roofvogels, zij raken gemiddeld 20% van hun postduiven kwijt aan roofvogels, daar zat laatst een postduif bij met een marktwaarde van 40.000 euro. De postduiven durven daar niet eens meer naar buiten en die liefhebbers houden hun hart vast. Tip hierbij is om de Postduiven niet dagelijks op dezelfde tijd uit te laten. Roofvogels zijn slimme dieren en passen hun gedrag onmiddellijk aan. Als de duiven iedere dag in de namiddag worden losgelaten, dan zorgen zij dat ze tijdig klaar zitten.

Zie ook het NPO onderzoek over Roofvogels en Postduiven in Nederland

<http://duivenvlucht.nl/nieuws/24-npo-nieuws/3772-roofvogels-en-postduiven-in-nederland.html>

Copyright ©2015

All rights reserved by the Aviculture-Europe Foundation.

Dit is een publicatie uit het online tijdschrift www.aviculture-europe.nl

Nederlandse uitgave ISSN: 1871-6865

U mag deze tekst / foto's niet kopiëren, distribueren, zenden of publiceren zonder schriftelijke toestemming.